

8. ADJECTIVELE DE DECLINAREA a 3a

Mat. 11:11 Ἄμην, λεγὼ ὑμῖν: οὐκ ἔγηγεῖται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μειζῶν Ἰωαννοῦ τοῦ βαπτιστοῦ: ὁ δὲ μικροτερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μειζῶν αὐτοῦ ἔστιν.

Adevărat vă spun: nu s-a ridicat între cei născuți din femeie cineva mai mare decât Ioan Botezătorul; însă cel mai mic în Împărăția cerurilor este mai mare decât el.

Există două tipuri de adjective de declinarea a treia, propriu-zise (regulate) și mixte, neregulate (au terminații de decl. a 3a și de decl. 1a și a 2a).

8.1 Adjectivele propriu-zise

1. Adjectivele de declinarea 3a propriu-zise, cu temă în - ες, și la nominativ cu terminație în - ης, -ες:

	M. - F.	N.
Nom.	ἄληθης	ἄληθες
Ac.	ἄληθη (ἄληθεσα)	ἄληθες
Gen.	ἄληθους (ἄληθεσος)	ἄληθους
Dat.	ἄληθει	ἄληθει
Voc.	ἄληθες	ἄληθες
Nom.	ἄληθεις	ἄληθη (ἄληθεσα)
Ac.	ἄληθεις	ἄληθη
Gen.	ἄληθων	ἄληθων
Dat.	ἄληθεσι(ν)	ἄληθεσι(ν)
Voc.	ἄληθεις	ἄληθη

Forma adjectivului neutru la cazurile nominativ și acuzativ singular reprezintă chiar rădăcina, iar pentru genurile masculin și feminin rădăcina este forma de la nominativ singular. În cazul când rădăcina

conține consoana σ , ea dispare și are loc o contracție între vocala ϵ din rădăcină și vocala terminației de decl. 3a:

gen. sg. $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma + \omicron\varsigma = \acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma\omicron\varsigma$, care devine $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\omicron\upsilon\varsigma$

dat. sg. $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma + \iota = \acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma\iota$, care devine $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\iota$

ac. sg. $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma + \alpha = \acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\sigma\alpha$, care devine $\acute{\alpha}\lambda\eta\theta\eta$

2. Adjectivele cu term. de decl. a 3a și a 1a și cu tema în - υ (m,n) și - $\epsilon\iota$ (f):

Nom.	$\beta\alpha\theta\upsilon\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha$	$\beta\alpha\theta\upsilon$
Ac.	$\beta\alpha\theta\upsilon\nu$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\nu$	$\beta\alpha\theta\upsilon$
Gen.	$\beta\alpha\theta\epsilon\omicron\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\omicron\varsigma$
Dat.	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota$
Voc.	$\beta\alpha\theta\upsilon$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha$	$\beta\alpha\theta\upsilon$

Nom.	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\iota$	$\beta\alpha\theta\epsilon\alpha$
Ac.	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\alpha$
Gen.	$\beta\alpha\theta\epsilon\omega\nu$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\omega\nu$	$\beta\alpha\theta\epsilon\omega\nu$
Dat.	$\beta\alpha\theta\epsilon\sigma\iota$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\iota\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\sigma\iota$
Voc.	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\varsigma$	$\beta\alpha\theta\epsilon\iota\alpha\iota$	$\beta\alpha\theta\epsilon\alpha$

Multe adjective care au tema în - υ folosesc terminații de decl. 3 a treia la masculin și neutru, în timp ce la genul feminin au terminații de decl. 1 ($\epsilon\iota$). Vocala υ din rădăcină se schimbă în ϵ înaintea unei vocale, la genitiv și dativ singular și plural, atât la subst. masculine și neutre, de decl. 3a, cât și la subst. feminine ($\epsilon\iota$), de decl. 1a.

3. Adjectivele cu terminații de decl. 3a, la masculin și neutru, cu tema - $\alpha\nu\tau$, și de decl. 1-a, la feminin. La feminin grupul $\nu\tau$ se compune cu σ și rămâne doar σ , ex. $\pi\alpha\nu\tau\alpha - \pi\alpha\sigma\alpha$. În NT există doar $\pi\alpha\varsigma$, $\pi\alpha\sigma\alpha$, $\pi\alpha\nu$ (tot, toată, fiecare) și formele lor alternative $\acute{\alpha}\pi\alpha\varsigma$, $\acute{\alpha}\pi\alpha\sigma\alpha$, $\acute{\alpha}\pi\alpha\nu$ (tot, întreg).

Nom.	πας	πασα	παν
Ac.	παντα	πασαν	παν
Gen.	παντος	πασης	παντος
Dat.	παντι	παση	παντι
Nom.	παντες	πασαι	παντα
Ac.	παντας	πασας	παντα
Gen.	παντων	πασων	παντων
Dat.	πασι(ν), παντσι	πασαις	πασι(ν)

Când *πας* precedă un substantiv articulat înseamnă „tot”:
πασα ἡ πολις – tot orașul.

Când *πας* precedă un substantiv și este articulat, înseamnă „întreg” sau „tot”:
ἡ πασα πολις – întregul oraș
οἱ παντες ἀποστολοι – toți apostolii.

Atunci când *πας* este folosit alături de un substantiv nearticulat la singular, înseamnă „fiecare”:
πασα πολις – fiecare oraș.

Când *πας* precedă un participiu articulat se poate traduce cu „fiecare” – la singular, sau cu „toți cei ce...” – la plural:

πας ὁ πιστευων – fiecare [om] ce crede
1 In. 3:4, *πας ὁ ποιων την ἁμαρτιαν* – fiecare om care păcătuiește (lit. „tot făcătorul de păcat”);

παντες οἱ ἀκουσαντες – toți cei ce au auzit.
Lc. 2 :18, *παντες οἱ ἀκουσαντες ἔθαυμασαν* – toți cei care au auzit s-au mirat.

8.2 Adjective neregulate (formă mixtă)

Acestea sunt: πολυς, πολλη, πολυ, și μεγας, μεγαλη, μεγα (mult, -ă; mare).

Nom	πολυς	πολλη	πολυ
Ac.	πολυν	πολλην	πολυ
Gen.	πολλου	πολλης	πολλου
Dat.	πολλω	πολλη	πολλω

Nom.	πολλοι	πολλαι	πολλα
Ac.	πολλους	πολλας	πολλα
Gen.	πολλων	πολλων	πολλων
Dat.	πολλοις	πολλαις	πολλοις

μεγας, μεγαλη, μεγα

Nom.	μεγας	μεγαλη	μεγα
Ac.	μεγαν	μεγαλην	μεγα
Gen.	μεγαλου	μεγαλης	μεγαλου
Dat.	μεγαλω	μεγαλη	μεγαλω

Nom.	μεγαλοι	μεγαλαι	μεγαλα
Ac.	μεγαλους	μεγαλας	μεγαλα
Gen.	μεγαλων	μεγαλων	μεγαλων
Dat.	μεγαλοις	μεγαλαις	μεγαλοις

Adjectivele masculine și neutre la singular au forme scurte la nominativ, acuzativ și vocativ, care respectă formele de declinare a treia. Restul cazurilor masculinelor și neutrelor și toate formele de feminin se declină ca acelea de declinările 1a și a 2a.

8.3 Gradele de comparație

8.3.1 Gradele de comparație pentru declinările 1a și a 2a

Adjectivele care se declină după paradigma declinării 1a sau 2a formează *gradul comparativ* prin adăugarea sufixelor: -τερος, -τερα, -τερον. De exemplu, adjectivul „nou”, νεος, νεα, νεον devine νεωτερος, νεωτερα, νεωτερον, iar „înțelept”, σοφος, -α, -ον devine σοφωτερος, σοφωτερα, σοφωτερον.

Gradul superlativ se formează prin adăugarea sufixelor -τατος, -τατη, -τατον la rădăcina adjectivului. De exemplu: νεος, -α, -ον, devine νεωτατος, -η, -ον. Sunt, însă, numai trei forme de superlativ de tipul acesta în Noul Testament. De obicei, funcția superlativului în Noul Testament este îndeplinită de gradul comparativ și articol:

Mt. 11:11 - ὁ δε μικροτερος ἐν τη βασιλειᾳ
„cel mai mic în Împărăția...”

Printre exemplele care au legătură cu NT se pot număra și următoarele:

μικρος, μικροτερος, μικροτατος	mic (m.)
πρεσβυς, πρεσβυτερος, πρεσβυτατος	bătrân (m.)

Ca ilustrație, mai jos urmează două adjective trecute prin gradele de comparație la toate genurile:

ἰσχυρος, ἰσχυροτερος, ἰσχυροτατος	puternic (m.)
ἰσχυρα, ἰσχυροτερα, ἰσχυροτατης	puternică (f.)
ἰσχυρον, ἰσχυροτερον, ἰσχυροτατον	puternic (n.)

ἀληθης, ἀληθεστερος, ἀληθεστατος	adevărat (m.)
ἀληθης, ἀληθεστερα, ἀληθεστατης	adevărată (f.)

ἀληθες, ἀληθεστερον, ἀληθεστατον adevărat (n)

Uneori, se poate pierde o vocală din rădăcină sau se poate câștiga un grup de sunete, cum este cazul următoarelor adjective:

παλαιος, παλαιτερος (παλαιοτερος),	
παλαιατος (παλαιοτατος)	vechi
φιλος, φιλτερος (φιλοτερος), φιλτατος,	drag
σωφρων, σωφρωνεστερος, σωφρονεστατος	chibzuit

8.3.2 Gradele de comparație pentru declinarea a 3a

Adjectivele de declinarea a treia primesc un alt set de terminații, la comparativ și superlativ. Ele au la comparativ formele: - ιων, -ιον sau - ιονος, iar la superlativ: - ιστος, - ιστη, - ιστον (m., f., n.). Exemple de adjective de decl. 3, neregulate (unele au și forme multiple de decl. 3, altele au și forme de decl. 1):

καλος, καλλιων, καλλιστος	bun, frumos
ἀγαθος, κρεισσων(sau -των), κρατιστος	bun
κακος, χειρων - χειρον, χειριστος	rău, defect
κακος, ήσων - ήτωνν, ήκιστα	rău, bolnav
κακιος, κακιων - κακιον, κακιστος	rău
πολυς, πλειων - πλεων, πλειστος	mult
μικρος, έτατων - έλασσων, έλαχιστος	mic, puțin
μεγας, μειζων - μειζον, μεγιστος	mare
ταχυς, θατων - θαττον (ταχιων), ταχιστος	repede

1.1. Exerciții

Vocabular:

αἰώνιος,-ον- etern,-ă, veșnic,-ă	ἀληθης,-ες - adevărat,-ă
ἅπας, ἅπασα, ἅπαν - tot, întreg	βαθυσ-εια-υ - adânc,-ă
βους, βοος, ὄ, ἦ - bou	ἐγγυς - aproape
κερματιστης,-ου, ὄ - schimbător	πας, πασα, παν - tot, fiecare
πασχα,το - sărbătoarea paștelor	περιστερα, ἦ - porumbel
πολυς, πολλη, πολυ - mult,-ă	πωλεω - vând
ῥαντιζω - stropesc	ῥιπτω - agit, arunc
ἄκολουθεω - urmez	θυω - ucid, jertfesc
ἀπολλυμι - distrug, pier	κλεπτω - fur

1. Analizați adjectivele și adverbele din exemplele următoare:

ἐγώ μεν ὑμας βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετανοίαν, ὁ δε ὀπίσω μου ἐρχομενος ἰσχυροτερος μου ἐστιν (Mt. 3:11)

εἰ την μαρτυριαν των ἀνθρωπων λαμβανομεν, ἡ μαρτυρια του θεου μειζων ἐστιν (1 In. 5:9)

ὑμεῖς ἐκ του θεου ἐστε, τεκνια, και νενικηκατε αὐτους, ὅτι μειζων ἐστιν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κοσμῷ (1 In. 4:4)

οὐαι, οὐαι, ἡ πολις ἡ μεγαλη, Βαβυλων ἡ πολις ἡ ἰσχυρα... (Aroc. 18:10)

ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων, κοκκῷ σιναπεως... μικροτερον μεν ἐστιν παντων των σπερματων, ὅταν δε αὐξηθη μειζων των λαχανων ἐστιν και γινεται δενδρον... (Mt. 13:31-32)

ὦ, γυναι, μεγαλη σου ἡ πιστις, γενηθητω σοι ὡς θελεις (Mt. 15:28)

οὐχι ἡ ψυχη πλειον ἐστιν της τροφης και το σωμα του ἐνδυματος— (Mt. 6:25)

